

Odpovědnost za škodu

a její náhrada v souvislosti s pandemií koronaviru

Praktický právní manuál

24. 3. 2020

V současné době, kdy občany, podnikatele i státní instituce na území České republiky zasáhla krizová opatření přijatá v souvislosti s pandemií viru SARS-CoV-2 (koronavirus), se aktuálně všichni bez výjimky potýkají s řadou závažných problémů a jejich faktickými i právními dopady.

Aktuální situace ovlivňuje právní vztahy v takové míře, že nepochybně dochází a bude dále docházet ke vzniku škod, kterým se nebude možné vyhnout ani při zapojení všech prevenčních postupů.

Již nyní je proto třeba se vážně zabývat opatřeními pro minimalizaci škod i pozdější uplatňování nároků na jejich náhradu.

Vedle obecné právní úpravy odpovědnosti za škodu a její náhrady bude za určitých okolností možné uplatňovat také škodu vzniklou v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními dle § 36 krizového zákona (zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů) vůči státu.

Přinášíme Vám praktický návod, jak v této dosud bezprecedentní situaci nejlépe postupovat. A to jak při detekci škod a jejich minimalizaci, tak při následném uplatňování náhrady škody v rámci smluvních vztahů i vůči státu.

Náhrada škody ve smluvních vztazích

Nejčastěji diskutovanými otázkami jsou možnost dodatečné změny smluvních podmínek pro dodání zboží či služeb z důvodu zvýšení nákladů; zda je možné prodloužit dobu dodání bez toho, aniž by se aplikovaly sjednané sankce, případně tyto dodávky pozastavit či dokonce zrušit.

V oblasti náhrady škody ve smluvních vztazích přichází do úvahy zejména následující 4 základní roviny dodavatelsko-odběratelských smluvních vztahů, ve kterých bude nejčastěji ke škodám docházet:

1. Dodavatel nemůže výrobky nebo služby dodat z důvodu omezení na své straně (např. z důvodu omezení výroby v důsledku krizových opatření).
2. Dodavatel je připraven výrobky nebo služby dodat, ale odběratel neumožní jejich přijetí z důvodu omezení na své straně (např. v jeho závodu nejsou přítomni žádní zaměstnanci, neboť se nachází v povinné karanténě).
3. Odběrateli jeho dodavatel nedodá výrobky nebo služby (např. z toho důvodu, že dodavatel nemá z důvodu omezení na hranicích a tím zapříčiněných dlouhých kolon dostatek řidičů nákladních vozidel).
4. Dodavatel není schopen dodat smluvené výrobky nebo služby svému odběrateli, protože jeho subdodavatel je v prodlení s dodáním nutných vstupů pro zajištění dodávky.

Z hlediska dopadů na dodavatelsko-odběratelské smluvní vztahy, je vždy nutné posuzovat pravidla vzniku a náhrady škody dle obsahu konkrétní smlouvy. Občanský zákoník nicméně zakotvuje instituty, které na dotčené smluvní vztahy obecně dopadají a které mohou vést k minimalizaci či vyloučení vzniku škody, pokud budou řádně a včas uplatněny.

1. Podstatná změna okolností

může vést např. ke snížení či zvýšení dohodnuté ceny?

Smluvní strana dotčená pandemií koronaviru, popř. souvisejícími krizovými opatřeními může po druhé smluvní straně požadovat obnovení jednání o smlouvě, pokud:

- a mezi dohodnutými plněními dojde ke zvlášť hrubému nepoměru zvýhodněním jedné ze smluvních stran (ať už neúměrným zvýšením nákladů na plnění předmětu smlouvy, anebo neúměrným snížením hodnoty předmětu plnění).
- b Dotčená strana musí prokázat, že v době uzavření smlouvy nebylo možné pandemii koronaviru, závažnost jejích důsledků či přijatá krizová opatření rozumně předpokládat a že ta nastala až po uzavření smlouvy.

Pokud se strany v přiměřené lhůtě nedohodnou, může se kterákoliv z nich obrátit na **soud**, a to **do 2 měsíců** ode dne, kdy se o okolnostech zakládajících **zvlášť hrubý nepoměr** dozvěděla.

O aplikaci institutu podstatné změny okolností je možné uvažovat za předpokladu, že strany, resp. dotčená smluvní strana na sebe ve smlouvě **nepřebrala nebezpečí změny okolností**, tedy pokud v uzavřeném smluvním vztahu smluvní strany nevyloučily použití ust. § 1765 odst. 1 občanského zákoníku. Tuto skutečnost je před zahájením jednání s protistranou nutné ověřit.

V každém případě platí, že postižená strana **musí plnit své smluvní povinnosti** i po dobu obnoveného jednání stran o smlouvě nebo po dobu soudního řízení. V opačném případě se dostává do prodlení.

2. Vyšší moc

• může ospravedlnit neplnění smluvních povinností podnikatele?

Pandemie koronaviru a související vládní opatření mohou být způsobilé omluvit neplnění smluvních povinností z důvodu mimořádné nepředvídatelné a nepřekonatelné překážky vzniklé nezávisle na vůli smluvní strany, které dočasně nebo trvale zabránily plnění její povinnosti (tzv. vyšší moc).

- ▼ Nepředvídatelnost překážky je však nutné zkoumat k době uzavření smlouvy, její nepřekonatelnost pak podle individuálních okolností.
- ▼ Pokud strana porušila smlouvu v důsledku vyšší moci, **nebude druhé straně podle občanského zákoníku odpovídat za škodu**. Neobsahuje-li však uzavřená smlouva jinou úpravu, aplikace vyšší moci již neomluví jiné důsledky spojené s porušením smlouvy, jako uplatnění smluvních pokut nebo odstoupení od smlouvy.
- ▼ Pokud však smlouva obsahuje speciální doložku vyšší moci, bude nutné v první řadě postupovat v souladu se sjednanou doložkou (např. notifikovat existenci zásahu vyšší moci druhé straně či přijmout určitá opatření). V každém případě však bude nutné posoudit, zda se konkrétní smluvní definice vyšší moci bude vztahovat na pandemii koronaviru a její důsledky tudíž mohou být ospravedlnitelným důvodem pro neplnění smluvních povinností.

3. Následná nemožnost plnění

může vést k zániku smlouvy?

Ve výjimečných případech může pandemie koronaviru či související krizová opatření vést až k zániku smlouvy v důsledku následné nemožnosti plnění.

Nemožnost plnění je však dána pouze tehdy, není-li možné plnění poskytnout ani za ztížených podmínek, s většími náklady, s pomocí jiné osoby nebo až po určené době. Existenci této skutečnosti je povinen prokázat dlužník, tedy kdo nemůže plnit, ač se k plnění zavázal.

Aktuálně je již třeba myslet na to, že koronavirus není nepředvídatelnou skutečností. Při uzavírání nových smluv je proto nutné s jeho možnými dopady na smluvní vztah počítat a sjednat je tak, aby byl vznik případných budoucích škod vyloučen nebo alespoň minimalizován.

Jak by měl obezřetný podnikatel, jehož činnost byla současnou situací zasažena, postupovat při uplatňování práv a plnění povinností, které mu vyplývají z konkrétních smluvních vztahů?

- ▼ Zkontrolovat, zda smlouva s obchodním partnerem (ne)obsahuje klauzuli o převzetí nebezpečí změny okolností,
- ▼ zkontrolovat, zda smlouva obsahuje vlastní doložku vyšší moci nebo zda bude aplikován zákonný režim,
- ▼ v případě již vzniklých i očekávaných překážek plnění bezodkladně notifikovat smluvní straně, že nastala podstatná změna okolností, vyšší moc či následná nemožnost plnění.

Uplatnění náhrady škody vůči státu

1. Za jakých podmínek může podnikatel po státu vymáhat náhradu škody?

a Existence krizového opatření:

tím je organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob. Opatření související s pandemií koronaviru jsou nepochybně takovými krizovými opatřeními.

Konkrétně jde zejm. o tato opatření, která budou způsobovat podnikatelům nejčastěji škodu:

- ▼ zákaz maloobchodního prodeje a služeb v provozovnách (vč. poskytování ubytovacích služeb),
- ▼ dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky,
- ▼ zákaz vstupu pro všechny cizince s výjimkou cizinců pobývajících s přechodným pobytem nad 90 dnů nebo trvalým pobytem na území České republiky,
- ▼ zákaz občanům České republiky a cizincům s trvalým nebo s přechodným pobytem nad 90 dnů na území České republiky vycestovat z území České republiky,
- ▼ povinné nošení ochranných prostředků, které brání šíření kapének apod.

b Vznik skutečné škody:

škodou se rozumí újma na jmění, tedy snížení majetku (aktiv) poškozené osoby, jakož i zvýšení dluhů (pasiv) poškozené osoby.

- ▼ V souvislosti s krizovými opatřeními majícími za cíl potlačit důsledky pandemie koronaviru lze za skutečnou škodu považovat náklady, které musí podnikatel v důsledku krizových opatření vynaložit (ať už sám, dodavatelům nebo zaměstnancům), a ke kterým by bez jejich přijetí neměl důvod, např.:
 - ◀ náklady na likvidaci zboží podléhajícího rychlé zkáze – **škoda vzniká přímo podnikateli, který je dodavatelem**
 - ◀ sankce uhrazené smluvním partnerům v přímém důsledku nemožnosti plnit své závazky (např. smluvní pokuty) – **škoda vzniká dodavatelům,**
 - ◀ vyplácení odstupného svým zaměstnancům, které bylo nutné propustit v přímém důsledku omezení provozu na základě krizového opatření – **škoda vzniká ve vztahu k zaměstnancům apod.**
- ▼ Zavinění ze strany státu (např. z důvodu nezákonnosti či nesprávnosti postupu) se naopak v tomto případě nevyžaduje, protože se jedná se o tzv. objektivní odpovědnost – dle krizového zákona stát odpovídá za veškerou škodu vzniklou poškozenému v souvislosti s krizovým opatřením (pokud si ji nezpůsobil sám, viz níže).
- ▼ Škoda se v tomto případě hradí výhradně v penězích, nikoliv uvedením v předešlý stav (jak je obvyklé podle obecné úpravy občanského zákoníku).
- ▼ Vedle škody na majetku, lze zřejmě požadovat také poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za újmu včetně újmy na životě a zdraví.

c Příčinná souvislost mezi krizovým opatřením a vznikem škody:

škoda musí vzniknout v přímé souvislosti s krizovým opatřením jinými slovy: nebylo-li by krizového opatření, škoda by poškozenému nevznikla.

- ▼ Za příklad škody vzniklé v souvislosti s krizovým opatřením může posloužit případ, kdy ubytovací zařízení s restaurací nakoupilo zásoby potravin, jejichž vlastnosti nelze zachovat např. zamrazením, a které v důsledku zákazu poskytování ubytovacích, potažmo restauračních služeb bylo nuceno zlikvidovat.

d Škodu si poškozený nezpůsobil sám:

stát se odpovědnosti zproští, pokud prokáže, že si poškozený způsobil škodu sám. Je přitom zřejmě nerozhodné, zda tak poškozený učinil zaviněně či nezaviněně, a to např. i porušením prevenční povinnosti (např. podnikatel dostatečně nezabezpečil před uzavřením výroby náhradní díly podléhající korozi, restaurátor nezamrazil potraviny podléhající rychlé zkáze, pokud mohl škodu sám odvrátit apod.) či dílem náhody.

- ▼ Pokud poškozený svým jednáním částečně přispěl ke vzniku škody, náhrada škody se rozdělí mezi škůdce a poškozeného v poměru, v jakém kdo vznik škody zavinil (tzn. poškozenému se poměrně nárok na náhradu sníží).

2. Bude možné vymáhat i ušlý zisk?

Jednou z nejčastějších aktuálních otázek představuje posouzení, zda odpovědnost státu za škodu zahrnuje i ušlý zisk. Krizový zákon přitom tuto otázku přímo neřeší (resp. náhradu škody v podobě ušlého zisku výslovně nestanoví, avšak ani přímo nevylučuje), proto se zřejmě aplikuje obecná úprava v občanském zákoníku, dle které se škodou kromě skutečné škody (viz výše) rozumí i ušlý zisk:

- ▼ Ušlý zisk: hodnota, o níž se majetek poškozeného nezvýšil, ačkoliv by se jeho zvýšení dalo důvodně očekávat.
- ▼ Za ušlý zisk lze ve stávající situaci považovat situace, kdy nařízená krizová opatření omezila rozsah podnikání v takové míře, že nebude možné plnit dodávky nebo poskytovat služby, které by pro něj jinak představovaly rozumně očekávatelný zisk, zejm.:
 - ◀ zisk z objednávek, které musel podnikatel odřknout v důsledku konkrétního krizového opatření – škoda v podobě nerealizovaných tržeb apod.

Na tomto místě je třeba podotknout, že krizový zákon, vč. konstrukce odpovědnosti státu za škodu, byl koncipován tak, aby dopadal spíše na krátkodobé krizové situace lokálního charakteru (např. povodeň, požár, vichřice) a zajistil spravedlivé kompenzace osobám, jejichž majetek byl v přímé souvislosti s krizovým opatřením vydaným v souvislosti s takovými krizovými situacemi postižen.

Za aktuální specifické situace, kdy se krizová situace týká celého území České republiky a plošně dopadá téměř na všechny fyzické a právnické osoby, kterým denně vznikají značné škody, není v tuto chvíli jasné, jak bude povinnost státu k náhradě škody vykládána, či nebude-li dokonce zákon (s ohledem na mimořádné okolnosti) změněn, a to zejména ve vztahu k rozsahu nahrazované škody. Především otázka existence nároku na náhradu škody v podobě ušlého zisku v souvislosti se zaváděnými krizovými opatřeními je aktuálně značně diskutovanou právní otázkou, jejíž obecně závazný výklad lze očekávat až na úrovni soudní či dokonce legislativní.

3. Kdy, u jakého orgánu a jak má podnikatel nárok vůči státu uplatnit?

Nárok na náhradu škody podle krizového zákona musí poškozený uplatnit v subjektivní lhůtě nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy se o škodě dozvěděl, nebo kdy se dozvědět mohl, a to u příslušného orgánu krizového řízení. Objektivní lhůta pro uplatnění nároku činí 5 let ode dne vzniku škody. Co to znamená v praxi?

a Nutnost dodržet přísné lhůty:

Jedná se o lhůty prekluzivní, což znamená, že jejich uplynutím právo poškozeného na náhradu příslušné škody zaniká – zmeškání lhůty nelze prominout. Vzhledem k povaze lhůty (hmotněprávní) musí uplatnění nároku na náhradu škody v uvedených lhůtách dojít do sféry dispozice příslušného orgánu krizového řízení.

- ▼ Pro začátek běhu lhůty je rozhodující okamžik, kdy poškozený získal vědomost o škodě, tj. kdy se prokazatelně dozvěděl nebo dozvědět mohl, že na jeho úkor ke škodě došlo (nikoliv tedy jen o škodné události). To předpokládá, že se poškozený dozvěděl o tom, že mu vznikla majetková újma určitého druhu a rozsahu, kterou je možné objektivně vyjádřit v penězích (není třeba, aby znal rozsah škody přesně např. na základě odborného posudku). Na druhou stranu však počátek subjektivní doby nezávisí na tom, zda a kdy si poškozený opatří dostatek důkazů pro prokázání vzniku škody. V každém případě bude nutné okamžik začátku běhu lhůty posoudit individuálně.
- ▼ Již z dřívější judikatury Nejvyššího soudu dále vyplývá, že na počátek běhu této lhůty nemá vliv průběh ani výsledek jednání či soudního sporu, který poškozený (po)vede s pojišťovnou o výplatu pojistného plnění (výsledek takového sporu znamená pouze vědomost o tom, že nárok na pojistné plnění nenáleží, nikterak se však nepromítá, resp. neposunuje ji na pozdější dobu, do vědomosti o tom, že a v jakém přibližně rozsahu poškozenému vznikla majetková újma).

b Příslušný orgán krizového řízení:

podle krizového zákona je příslušným orgánem k projednání uplatněného nároku na náhradu škody takový orgán krizového řízení, který příslušné krizové opatření nařídil. Dosud všechna krizová opatření přijala vláda České republiky a vznikají tak pochybnosti, u kterého orgánu s ohledem na existenci Ústředního krizového štábu, bude možné nárok uplatnit – tento postup zatím nemá v historii krizového řízení v České republice obdoby.

- ▼ Odpovědnou osobou za způsobení škody je nepochybně Česká republika, kterou bude v řízení o náhradu škody zastupovat příslušný orgán. Odborná literatura se přiklání spíše k tomu, že v případě opatření nařízených vládou bude tímto orgánem Úřad vlády České republiky. Ovšem z dosavadní judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že v řízeních o nároku podle krizového zákona je třeba jednat s Ministerstvem vnitra.

- ▼ Pokud nebude tato otázka před uplatněním nároku hodnověrně vyřešena, přikláníme se z důvodu procesní opatrnosti k uplatnění nároku u obou jmenovaných orgánů. V opačném případě totiž hrozí, že by soud později dospěl k závěru, že nedošlo k řádnému uplatnění nároku, v důsledku čehož došlo k zániku práva na náhradu škody.

C Obsah uplatnění nároku na náhradu škody:

uplatnění nároku u příslušného orgánu by mělo obsahovat důvody vzniku škody a samozřejmě důkazy, které vznik, příčinnou souvislost a její výši prokazují. Bude vhodné uvést také skutečnosti prokazující dodržení subjektivní šestiměsíční lhůty pro uplatnění nároku (tj. okamžik, kdy se poškozený dozvěděl o existenci škody), včetně dodržení objektivní pětileté lhůty. Obsah nároku bude klíčový i z toho důvodu, že uplatnění nároku na náhradu škody bude představovat klíčový důkaz v eventuálním soudním řízení před civilním soudem, pokud nebude nárok na náhradu škody příslušným orgánem uspokojivě uznán.

V obecné rovině bude nutné v uplatnění nároku (resp. u vzniku každé dílčí škody) prokázat:

- ▼ jaké konkrétní opatření stát přijal,
- ▼ jaký konkrétní náklad byl podnikatel v té souvislosti povinen vynaložit, o jakou zakázku a v jaké hodnotě přišel apod.,
- ▼ kdy tato škoda vznikla a kdy se o ní podnikatel dozvěděl,
- ▼ jaká konkrétní listina či jiný záznam se k této škodě váže.

V případě uplatnění **skutečné škody** půjde typicky o doložení např. následujících dokumentů, které budou způsobilé prokázat výši škody:

- ▼ faktury, objednávky a případně další účetní záznamy,
- ▼ emailová nebo jiná korespondence,
- ▼ fotografie,
- ▼ předávací protokoly od dodavatelů,
- ▼ smlouvy s dodavateli nebo zaměstnanci (vč. výpovědí),
- ▼ znalecké posudky apod.

V případě uplatnění **ušlého zisku** tak bude nutné typicky doložit např.:

- ▼ přehledy objednávek, které nebyly realizovatelné v důsledku konkrétního krizového opatření,
- ▼ přehledy smluv, které byly předčasně vypovězeny nebo k jejichž naplnění z důvodu krizových opatření zcela či částečně nedošlo,
- ▼ kalkulaci, o kolik dalších tržeb daný podnikatel přichází, avšak při zohlednění aktuální ekonomické situace na trhu (např. podklady o realizovaných obchodech za minulé období srovnatelné s dobou, po kterou bude provoz na základě krizových opatření omezen či zcela zastaven) apod.

Důležité rovněž bude doložit nejen výši škody, ale i skutečnost, že vzniku škody nešlo zabránit a že vznikla skutečně vlivem krizových opatření přijatých v nouzovém stavu.

4. Jaké náklady může vymáhání škody po státu pro podnikatele znamenat?

V první fázi bude nutné nárok uplatnit u příslušného orgánu, přičemž toto podání nepodléhá žádnému poplatku. Avšak s ohledem na bezprecedentnost stávající situace, kdy lze předpokládat rozsáhlé množství uplatněných nároků na náhradu škody, očekáváme spíše restriktivní přístup státu. Proto je již nyní nutné při přípravě uplatňování nároků u příslušného orgánu myslet na (pravděpodobnou) možnost pozdějšího vymáhání nároků soudní cestou.

a První fáze – uplatnění nároku u státu:

uplatnění nároku na náhradu škody u příslušného orgánu krizového řízení představuje nutnou podmínku pro úspěšné vymožení škody.

b Druhá fáze – soudní řízení:

pokud orgán krizového řízení odmítne poskytnutí peněžní náhrady, poškozený se bude muset obrátit se svým nárokem na civilní soud. V takovém případě běží poškozenému obecná tříletá promlčecí lhůta k uplatnění nároku u soudu. Ovšem podání žaloby již nepodléhá osvobození od soudních poplatků a žalobce (poškozený) bude povinen při podání žaloby uhradit soudní poplatek. Plný úspěch ve věci za dané situace bude jen těžké předvídat, proto bude nutné před uplatněním nároku zvážit i výši vymáhané škody, která bude mít přímý vliv na výši soudního poplatku.

Soudní poplatek podle sazebníku soudních poplatků činí:

- ▼ 1 tis. Kč, činí-li předmět řízení, resp. uplatňovaná škoda max. 20 tis. Kč
- ▼ 5 % z uplatňované částky, činí-li předmět řízení, resp. uplatňovaná škoda více než 20 tis. Kč do 40 mil. Kč;
- ▼ 2 mil. Kč a 1 % z částky přesahující 40 mil. Kč, činí-li předmět řízení, resp. uplatňovaná škoda více než 40 mil. Kč.

5. Jak by měl řádný hospodář dále postupovat a co začít připravovat již nyní?

Analýza smluv s dodavateli a odběrateli:

v první řadě by měla být provedena analýza (a případná prevenční revize) stávajících smluvních vztahů, aby byl každý schopen posoudit, jaké škody již vznikly, jaké případně hrozí či mohou v budoucnu vzniknout s ohledem na neustále se vyvíjející dopady pandemie koronaviru.

Evidence škod:

poškozený by měl již nyní důsledně evidovat a zaznamenávat veškeré škody, které mu v souvislosti s krizovými opatřeními vznikají. V případě uplatnění nároku totiž musí prokázat splnění všech shora uvedených podmínek pro vznik odpovědnost státu za vzniklou škodu.

Povinnost prevence a minimalizace škod:

každý by měl v rámci své obecné prevenční povinnosti učinit maximum možných kroků k zabránění vzniku škody, resp. její minimalizaci. Poškozený podnikatel je vždy povinen činit průběžně vše, co po něm lze spravedlivě požadovat, a to za účelem minimalizace veškerých případných škod (např. pokusit se zahájit jednání se smluvními partnery o prodloužení sjednaných termínů plnění, uplatnit doložku vyšší moci). Součástí evidované dokumentace by tedy měla být i preventivní opatření učiněná s účelem zmírnit dopady krizových opatření.

Stanovení jasných interních pravidel a odpovědnosti:

v této specifické situaci by měl každý subjekt, který již eviduje škody způsobené krizovými opatřeními, stanovit jasná interní pravidla, kdo (útvár či konkrétní osoba) bude odpovědný za řádné vedení evidence, jak směřovat k úspěšné dokumentaci a následnému uplatnění škody vůči státu, vč. hlídání potřebných lhůt, případně i nastavit komunikaci s právními zástupci. Taková pravidla by měla být jasně stanovena v interním předpisu, který stanoví jednotná pravidla pro předcházení škodám i způsob jejich náhrady.

Uplatnění nároku u příslušného orgánu řádně a včas:

Jestliže v důsledku krizového opatření skutečně vznikla škoda, je nutné nárok uplatnit u státu v zákonem stanovené lhůtě (viz výše), jakmile se o ní poškozený dozví nebo dozvědět mohl a bude ji schopen určitým způsobem kvantifikovat (z judikatury vyplývá, že pro počátek běhu lhůty bude rozhodný okamžik, kdy může poškozený škodu alespoň v hrubých obrysech vyčíslit – pokud např. škoda způsobená opatřením bude trvat několik týdnů, může počátek lhůty připadnout až na její konec; vždy však bude nutné postupovat individuálně, i s ohledem na přesnou formulaci a dobu platnosti jednotlivých krizových opatření.). Podle průběhu bude nutné následně zvážit další kroky, tj. zejména vyhodnocení, zda uplatněný nárok na náhradu škody vyžadovat i soudně.

Úprava odpovědnosti za škodu v krizovém zákoně při zohlednění dosavadní judikatury představuje kvalitní východisko pro případnou kompenzaci škod vzniklých v důsledku krizových opatření vydaných s cílem zamezení šíření koronaviru.

Každý případ však bude nutné právně posoudit individuálně a podle toho doporučit, jaké kroky by se měly v dané situaci podniknout (zejm. bude nutné posoudit, zda je skutečně dána přímá příčinná souvislost mezi tvrzenou škodou a krizovým opatřením).

Rovněž bude nutné posoudit způsob stanovení, výpočtu a doložení škody, zejména mělo-li by se jednat o škodu v podobě ušlého zisku, a k tomu přijmout odpovídající evidenci a interní organizační opatření. Nutné bude rovněž dbát na dodržování lhůt, aby právo uplatnit náhradu škody nezaniklo.